

B9-0406/2021

6.7.2021

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimo

pateiktas pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį

dėl represijų prieš Turkijos opoziciją, būtent Liaudies demokratinę partiją (HDP)
(2021/2788(RSP))

Nacho Sánchez Amor, Pedro Marques, Tonino Picula
S&D frakcijos vardu

Europos Parlamento rezoliucija dėl represijų prieš Turkijos opoziciją, būtent Liaudies demokratinę partiją (HDP) atžvilgiu (2021/2788(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Turkijos, ypač į 2021 m. gegužės 5 d. rezoliuciją dėl 2019–2020 m. Komisijos ataskaitų dėl Turkijos¹, 2021 m. sausio 20 d. rezoliuciją dėl žmogaus teisių padėties Turkijoje, ypač Selahattino Demirtašo ir kitų sąžinės kalinių atveju² bei 2019 m. rugsėjo 19 d. rezoliuciją dėl padėties Turkijoje nuo pareigų nušalinus išrinktus merus³,
- atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 6 d. Komisijos komunikatą dėl ES plėtros politikos (COM(2020)0660) ir prie jo pridėdamą 2020 m. Turkijos ataskaitą (SWD(2020)0355),
- atsižvelgdamas į 2005 m. spalio 3 d. ES ir Turkijos derybų programą ir į tai, kad, kaip ir visų ES šalių kandidačių atveju, Turkijos stojimas į ES priklauso nuo to, ar visiškai laikomasi Kopenhagos kriterijų,
- atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas ir kitas atitinkamas Tarybos ir Europos Vadovų Tarybos išvadas dėl Turkijos,
- atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 22 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą dėl dabartinės ES ir Turkijos politinių, ekonominių ir prekybos santykių padėties (JOIN(2021)0008),
- atsižvelgdamas į 2019 m. rugpjūčio 19 d. Europos išorės veikslių tarnybos atstovo spaudai užsienio reikalų ir saugumo politikos klausimais pareiškimą dėl išrinktų merų nušalinimo nuo pareigų ir šimtų žmonių sulaikymo pietryčių Turkijoje,
- atsižvelgdamas į 2016 m. lapkričio 4 d. Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai ir už Europos kaimynystės politikos ir plėtros derybas atsakingo Komisijos nario pareiškimą dėl kelių HDP narių, įskaitant partijos bendrapirmininkius, sulaikymo,
- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvencijos 46 straipsnį, kuriame nurodoma, kad aukštosios susitariančiosios šalys įsipareigoja vykdyti galutinius Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) sprendimus kiekvienoje byloje, su kuria jos susijusios kaip bylos šalys, ir dėl to į Turkijos įsipareigojimą įgyvendinti visus Europos teismų, įskaitant EŽTT, sprendimus,
- atsižvelgdamas į EŽTT Didžiosios kolegijos 2020 m. gruodžio 22 d. sprendimą *Selahattin Demirtaş prieš Turkiją* (14305/17) ir į EŽTT 2018 m. lapkričio 20 d.

¹ Priimti tekstai, P9_TA(2021)0243.

² Priimti tekstai, P9_TA(2021)0028.

³ OL C 171, 2021 5 6, p. 8.

sprendimą toje pačioje byloje,

- atsižvelgdamas į Europos Tarybos parlamentinės asamblėjos 2019 m. sausio 24 d. rezoliuciją Nr. 2260 pavadinimu „Blogėjanti opozicijos politikų padėtis Turkijoje: ką galima padaryti, kad būtų apsaugotos jų pagrindinės teisės Europos Tarybos valstybėje narėje?“,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi, atsižvelgiant į bendrą blogėjančią padėtį, kuri turi įtakos pagrindinėms laisvėms ir teisinei valstybei, Turkijos valdžios institucijos nuolat ir vis labiau persekioja opozicijos partijas Turkijoje, ypač Liaudies demokratinę partiją (HDP);
- B. kadangi 2021 m. kovo 17 d. Turkijos kasacinio teismo vyriausiasis prokuroras pirmą kartą pateikė kaltinamąjį aktą Konstituciniam Teismui, reikalaujantis panaikinti HDP;
- C. kadangi 2021 m. kovo 31 d. Konstitucinio Teismo Generalinė asamblėja pirmą kartą išnagrinėjo kaltinamąjį aktą ir nustatė procesinius trūkumus, taip pat nusprendė paprašyti vyriausiosios prokuratūros ištaisyti šiuos trūkumus;
- D. kadangi 2021 m. birželio 7 d. vyriausiasis prokuroras pateikė patikslintą kaltinamąjį aktą Konstituciniam Teismui, reikalaujantis panaikinti HDP;
- E. kadangi patikslintu, kaip ir pirminiu, kaltinamuoju aktu ne tik prašoma panaikinti partiją, bet ir reikalaujama taikyti politinį draudimą beveik 500 HDP politikų ir įšaldyti partijos banko sąskaitas;
- F. kadangi 2021 m. birželio 21 d. Konstitucinio Teismo Generalinė asamblėja pirmą kartą išnagrinėjo patikslintą kaltinamąjį aktą ir vienbalsiai jam pritarė;
- G. kadangi vyriausiasis prokuroras daugumą savo kaltinimų HDP grindė Kobanės protestais, dėl kurių tebenagrinėjama teismo byla prieš HDP politikus, įskaitant buvusius bendrapirmininkius Selahattiną Demirtaşą ir Figen Yüksekdağ;
- H. kadangi šie kaltinimai daugiausia grindžiami HDP centrinės vykdomosios valdybos paskelbta žinute tinkle (2014 m. spalio 6 d.), kuria žmonės buvo kviečiami solidarizuotis su Kobanės žmonėmis prieš grupuotę „Islamo valstybė“ ir Turkijos embargą Kobanėje;
- I. kadangi vadinamajame Kobanės procese yra 108 kaltinamieji iš HDP; kadangi 28 iš jų buvo areštuoti iki teismo proceso; kadangi teisminiai apribojimai taikomi šešiams asmenims, o arešto orderiai – 75 asmenims; kadangi Parlamentas ir toliau atidžiai stebės Kobanės procesą ir kitas panašias bylas;
- J. kadangi 2021 m. birželio 17 d. partijos biuruose Izmiire buvo nužudyta darbuotoja ir HDP narė Deniz Poyraz; kadangi ji, kaip įtariama, buvo sužalota po mirties;
- K. kadangi HDP pastatas Izmiire buvo apgultas keletą mėnesių prieš išpuolį; kadangi HDP partijos pareigūnai Izmiire kalbėjo su policija ir gubernatoriumi dėl galimybės įvykdyti

prieš juos išpuolį, tačiau policija nesiėmė jokių atsargumo priemonių; kadangi šie išpuoliai įvyko didėjant politiniam spaudimui, kurį paskatino valdančiosios koalicijos partijų ir vyriausybės veiksmai bei pareiškimai;

- L. kadangi iš trijų HDP narių, kurie yra parlamento nariai, buvo atimtas parlamento nario mandatas ir imunitetas, o vėliau jie buvo areštuoti;
- M. kadangi 2021 m. birželio 30 d. Teisingumo ministerijos prokurorai Turkijos Didžiojo Nacionalinio Medžliso jungtiniam parlamentiniam konstitucijos ir teisingumo komitetui pateikė procedūrą, kuriomis siekiama panaikinti 20 opozicijos teisės aktų leidėjų iš šešių skirtingų opozicijos partijų teisinį imunitetą, santraukas;
- N. kadangi ši byla susijusi su 15 parlamento narių iš HDP, Respublikonų liaudies partijos (CHP) lyderiu Kemalu Kılıçdaroğlu ir po vieną teisės aktų leidėją iš opozicijos partijų, t. y. Demokratinės regionų partijos (DBP), „Gerosios“ partijos („İyi“), Turkijos darbininkų partijos (TİP) ir Demokratų partijos (DP);
- O. kadangi Kemalui Kılıçdaroğlu, kaip pagrindinės opozicijos partijos lyderiui, yra iškelta baudžiamoji byla dėl įtariamo Turkijos prezidento įžeidimo, už kurį jam gresia laisvės atėmimo bausmė iki ketverių metų; kadangi prieš jį taip pat pradėtas teismo procesas, kurį 2021 m. sausio 11 d. inicijavo prezidentas Recep Tayyip Erdoğan dėl 1 mln. Turkijos lirų (TRY) žalos atlyginimo;
- P. kadangi nuo 2021 m. kovo 1 d. Turkijos Didžiojo Nacionalinio Medžliso jungtiniame parlamentiniame konstitucijos ir teisingumo komitete peržiūrimos 1 267 teismo proceso santraukos, iš kurių 955 (75 proc.) pateiktos prieš 59 HDP parlamento narius;
- Q. kadangi 2007–2018 m. kadencijų buvęs Turkijos parlamento narys, buvęs vienas iš Turkijos HDP pirmininkų ir per 2014 m. ir 2018 m. Turkijos prezidento rinkimus kandidatavęs (ir gavęs 9,76 proc. ir 8,32 proc. balsų) Selahattin Demirtaş yra laikomas kalinimo įstaigoje ilgiau nei ketverius metus pateikęs jam nepagrįstus kaltinimus, nepaisant dviejų Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų, kuriais raginama paleisti šį asmenį;
- R. kadangi nuo 2019 m. kovo 31 d. įvykusių vietos rinkimų 59 iš 65 demokratiškai išrinktų HDP merų Turkijos pietryčiuose buvo pakeisti vyriausybės paskirtais provincijų gubernatoriais ar patikėtiniais, motyvuojant tuo, kad jų atžvilgiu buvo atliekamas baudžiamasis tyrimas dėl įtariamų ryšių su teroristais; kadangi iš 36 areštuotų merų 32 buvo paleisti teismo proceso metu, tačiau šeši išrinkti vicemerai vis dar laikomi kalėjime;
- S. kadangi vis didėjančios struktūrinės problemos, dėl kurių trūksta institucinės nepriklausomybės teismų sistemoje, ir toliau daro įtaką opozicijos partijų teisėms;
- 1. tebėra labai susirūpinęs dėl nuolatinių išpuolių ir spaudimo opozicijos partijoms Turkijoje, ypač dėl to, kad Turkijos valdžios institucijos tikslingai ir vis labiau persekioja HDP, įskaitant jos jaunimo organizaciją; primygtinai ragina Turkijos vyriausybę pašalinti šią situaciją ir užtikrinti, kad visos šalies politinės partijos galėtų laisvai ir visapusiškai vykdyti savo teisėtą veiklą laikydamosi pagrindinių pliuralistinės ir demokratinės sistemos principų;

2. griežtai smerkia Turkijos vyriausiojo prokuroro Konstituciniame teisme atnaujintą kaltinamąjį aktą dėl HDP panaikinimo ir politinio draudimo beveik 500 HDP narių, įskaitant daugumą jos dabartinių vadovų, nes tai užkirstų kelią jiems užsiimti bet kokia politine veikla ateinančius penkerius metus; yra labai susirūpinęs dėl Konstitucinio Teismo sprendimo vienbalsiai pritarti šiai bylai; su dideliu susirūpinimu pažymi, kad HDP panaikinimo byla yra keletą metų vykusią partijos represijų, kurių metu tūkstančiai partijos narių, vadovų, parlamento narių, vietos tarybos narių ir vicemerų buvo teisiami, pateikiant jiems daugiausia su terorizmu susijusius kaltinimus, rezultatas;
3. yra tvirtai įsitikinęs, kad netrukdytas HDP dalyvauti Turkijos demokratinėse institucijose yra pagrindinis būdas padaryti Turkijos visuomenę įtraukesne ir priimti teigiamą požiūrį, kuris sudarytų sąlygas taikiai išspręsti kurdų klausimą; todėl pakartoja, kad, atsižvelgiant į tvirtą HDP įsipareigojimą dirbti pasitelkiant demokratines institucijas, partijos veiklos uždraudimas būtų rimta politinė klaida vidutinės trukmės laikotarpiu ir būtų suduotas negrįžtamas smūgis pliuralizmui ir demokratijos principams ir nebebūtų atstovaujama milijonams Turkijos rinkėjų;
4. griežtai smerkia pasibaisėtiną HDP narės ir darbuotojos Deniz Poyraz nužudymą ir išpuolį partijos biuruose Izmiere; reiškia užuojautą jos giminaičiams ir bičiuliams; primygtinai prašo valdžios institucijų išsamiai ištirti šį atvejį ir patraukti atsakomybėn atsakingus asmenis;
5. ragina Turkijos valdžios institucijas susilaikyti nuo kurstymo prieš HDP ir imtis būtinų priemonių apsaugoti partijos biurus ir pareigūnus, įskaitant parlamento narius, išrinktus vietos tarybos narius ir vicemerus;
6. smerkia sprendimą atimti HDP priklausančių parlamento narių Leylos Güven, Ömero Faruko Gergerlioğlu ir Musos Farisoğullario mandatus ir imunitetą bei tolesnius jų areštus; palankiai vertina neseniai 2021 m. liepos 1 d. paskelbtą Konstitucinio Teismo sprendimą, kuriame jis vienbalsiai nusprendė, kad buvo pažeistos parlamento nario Ömero Faruko Gergerlioğlu teisės būti išrinktam ir užsiimti politine veikla, taip pat jo teisė į asmens laisvę ir saugumą; primygtinai ragina Turkijos valdžios institucijas ir žemesnės instancijos teismus įgyvendinti Konstitucinio Teismo sprendimą ir skubiai išlaisvinti parlamentarą Ömerą Faruką Gergerlioğlu bei atkurti jo parlamentinį statusą; yra labai susirūpinęs dėl to, kad žemesnės instancijos teismai ir Turkijos valdžios institucijos vis dažniau nesilaiko Konstitucinio Teismo sprendimų, o tai yra rimtas pagrindinės teisinės valstybės veikimo pažeidimas, kurį reikia skubiai spręsti; ragina nedelsiant paleisti kitus du HDP priklausančius parlamento narius ir atsisakyti visų jiems pareikštų kaltinimų;
7. griežtai smerkia tai, kad nuo 2016 m. lapkričio mėn. ir toliau kalinami buvę HDP bendrapirmininkiai Figen Yüksekdağ ir Selahattin Demirtaş, opozicijos lyderis ir buvęs kandidatas į prezidentus; primena 2018 m. lapkričio 20 d. EŽTT sprendimą *Selahattin Demirtaş prieš Turkiją*, kuris patvirtintas Didžiosios kolegijos 2020 m. gruodžio 22 d. sprendimu, kuriuo Turkijos valdžios institucijos raginamos nedelsiant paleisti Selahattiną Demirtaşą; yra pasibaisėjęs dėl nuolatinio Turkijos valdžios institucijų EŽTT sprendimų nepaisymo ir netaikymo, be kita ko, ir kitose bylose, pvz., Osmano Kavalos, dėl kurių Europos Tarybos Ministrų Komitetas galėtų pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą prieš Turkiją;

8. yra labai susirūpinęs dėl laipsniškai didėjančio spaudimo pagrindinei opozicijos partijai (CHP) ir jos lyderiui Kemalui Kılıçdaroğlui, įskaitant partijos brošiūrų konfiskavimą teismo sprendimu, viešai jam pareikštus grasinimus ir fizinius išpuolius prieš jį; smerkia prašymą panaikinti Kemal Kılıçdaroğlu imunitetą remiantis jo politiniais pareiškimais, įskaitant jo persekiojimą dėl įtariamo Turkijos prezidento įžeidimo, už kurį jam gresia laisvės atėmimo bausmė iki ketverių metų; pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl nuolatinio politinio ir teismo priekabiavimo prie Stambulo provincijos CHP pirmininko Canano Kaftancıoğlu, kuriam 2019 m. rugsėjo mėn. buvo skirta beveik dešimties metų laisvės atėmimo bausmė politizuotoje byloje, dėl kurios turi būti priimtas sprendimas Aukščiausiajame Teisme;
9. smerkia vis pasikartojantį opozicijos parlamento narių parlamentinio statuso panaikinimą, nes tai labai kenkia Turkijos parlamento, kaip demokratinės institucijos, įvaizdžiui; smerkia Turkijos valdžios institucijų sprendimą pašalinti demokratiškai išrinktus merus iš pareigų remiantis abejotinais įrodymais ir pakeisti juos neišrinktais patikėtiniais; pabrėžia, kad šiais veiksmais toliau kenkiama politinės opozicijos galimybėms naudotis savo teisėmis ir vykdyti demokratines funkcijas; yra labai susirūpinęs rimtu nuosmikiu opozicinių partijų laisvės veikti srityje, atskleidžiančiu prastą žmogaus teisių padėtį Turkijoje, ir toliau prastėjančia demokratijos bei teisinės valstybės padėtimi, nesilaikant Kopenhagos kriterijų;
10. mano, kad teisinės valstybės silpnėjimas ir sisteminis teisminių institucijų nepriklausomumo trūkumas tebėra siejamas su teismų sprendimais dėl opozicijos partijų laisvės veikti;
11. mano, kad esminės pagrindinių teisių ir laisvių srities, kuri yra pagrindinė stojimo proceso dalis, negalima atsieti ir izoliuoti nuo bendrų santykių ir kad tai tebėra pagrindinė kliūtis pažangai įgyvendinant bet kokią konstruktyvią darbotvarkę, kuri gali būti pasiūlyta Turkijai ir kuri taip pat turėtų priklausyti nuo visiškos pagarbos opozicijos partijų teisėms ir laisvės veikti; todėl ragina Komisiją ir Tarybą rimtai apsvarstyti dabartinę teisinės valstybės, demokratijos ir žmogaus teisių padėtį bei tarptautinių konvencijų ir rezoliucijų laikymąsi, įgyvendinant neseniai priimtą Europos Vadovų Tarybos sprendimą laipsniškai, proporcingai ir abipusiškai bendradarbiauti su Turkija, jei bus įvykdytos kovo mėn. ir ankstesnėse Europos Vadovų Tarybos išvadose nustatytos sąlygos;
12. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybos pirmininkui, Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai bei Turkijos Respublikos vyriausybei ir parlamentui.